

МОНИКА БОГДАНОВА

**БЕБЕТО, ДЕТЕТО
И ТЕХНИЯТ ЕЗИК**

София ♦ 2017

© Моника Богданова, автор, 2017

Рецензенти:

доц. д-р Диана Циркова

доц. д-р Орлин Тодоров

Редактори:

Светозар Ненчев

Юлия Богданова

Кръстина Тодорова

ISBN 978-619-160-909-3

Издавателство „Авангард Прима“

София, 2017

Съдържание

ОТ АВТОРА.....	7
МАЙЧИНСТВОТО КАТО ЕЗИК.....	11
<i>Не-желанието за дете</i>	11
<i>Теории за майчинството</i>	25
<i>Преждевременно роденото майчинство</i>	37
<i>„Рискова(на)та бременност“</i>	45
<i>Мъртвият баща и мъртвата майка</i>	51
<i>Сурогатното майчинство и асистираната репродукция</i>	62
<i>Приказката за добрата грижа на „злата мащеха“</i>	67
<i>Приемната майка и осиновителката – въпросът за произхода</i>	71
ЕЗИКЪТ НА МАЙКАТА И ЕЗИКЪТ НА БАЩАТА.....	86
<i>Насочена-към-бебето реч</i>	86
<i>Мамешки и татешки – родителски език</i>	91
<i>Храненето като език</i>	99
ЕЗИКЪТ НА БЕБЕТО.....	104
<i>Език и реч</i>	109
<i>Етапи в развитието на мотиви за културно учене преди речта</i>	122
<i>Раждането на Субекта и раждането на речта</i>	141
<i>Субектът се ражда в липсата</i>	143
<i>Времето и детската амнезия</i>	145
ДЕТЕТО И НЕГОВАТА ИГРА КАТО ЕЗИК.....	168
ТЯЛОТО КАТО ЕЗИК.....	176
<i>Гласът и погледът</i>	182
<i>Архаичните страхове на тялото</i>	192
НЕСЪЗНАВАНИЯТ ОБРАЗ НА ТЯЛОТО.....	208
<i>Несъзнаваното, либидото и желанието</i>	211
<i>Долто за схемата и образа на тялото</i>	220
<i>Композитният образ на тялото</i>	230
<i>Азът-кожа</i>	239

ЕЗИЦИТЕ (ОГНЕНИ) НА АУТИЗМА И НА ПСИХОЗАТА.....	249
ПРОФЕСИОНАЛНОТО РОДИТЕЛСТВО И РАЗБИРАНЕТО НА ЕЗИКА.....	278
<i>Акушерката</i>	279
<i>Детегледачката и фантазмът на „откраднатото дете“</i>	285
<i>Раздялата и разводът</i>	290
<i>Детска ясла или училище за най-малките</i>	296
<i>Опитът на Полша за прием в ясла</i>	318
<i>Професионално майчинство за бебета и малки деца, лишени от родителска грижа</i>	323
<i>Съзнателно, целенасочено действие вместо инстинктивност: успешно заместване на връзката майка-бебе в Поупониерата</i>	327
<i>Речта във взаимоотношението Възрастен – Дете и нейното изследване</i>	333
<i>Връзка чрез езика между помощничката и децата от групата</i>	336
<i>Модел на обучение и адаптация на начинаещата сестра в специализирана институция за деца от 0 до 3 г., Институт Пиклер, Локци (Унгария)</i>	350
ДИАГНОСТИКА И ПРЕВЕНЦИЯ НА НАРУШЕНИЯ В РАННА ДЕТСКА ВЪЗРАСТ	368
<i>Служба за деца под 5 години и техните родители, Тависток</i>	408
<i>Практиката на „Зеленият двор“</i>	413
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	417
ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА	421
ПРИЛОЖЕНИЯ.....	431
<i>Приложение 1. Тео</i>	431
<i>Приложение 2. Примерна длъжностна характеристика</i>	433
<i>Приложение 3. Ранни рискови фактори на аутизъм</i>	438
<i>Приложение 4. Preaut въпросник</i>	444
<i>Приложение 5. ЧАБ (Чеклист скала за аутизъм при бебета)</i> ...	446

Един ден, когато Ева била сама в градината, една змия я заговорила. Тя казала на Ева да яде от плода на дървото, от което Бог им казал да не ядат. **Когато Бог направил змиите, той не ги направил така, че да могат да говорят.** *А това значи, че някой друг карал змията да говори.* Това не бил Адам. Значи трябва да е бил някой друг, който Йехова направил много преди да направи Земята – ангелите. Един от тези ангели много се възгордял. Той започнал да си мисли, че трябва да бъде господар като Бога. И искал хората да са послушни на него, вместо на Йехова. *Той бил ангела, който накарал змията да говори.* Този ангел успял да измами Ева. Когато ѝ казал, че ще стане като Бога, ако яде от плода, тя повярвала. И така, тя яла, и Адам също ял. Адам и Ева не послушали Бога и затова изгубили прекрасния си дом–градина.

Тъй като Адам и Ева вкусили от плода на дървото на познанието за доброто и злото, Господ ги изгонил от Едемската градина в света. Тяхното физическо състояние се променило в резултат от това, че те яли от забранения плод. Както Бог бил обещал, станали смъртни. Те и техните деца щели да изпитат болести, болка и физическа смърт. Поради своето прегрешение, Адам и Ева изстрадали също и духовна смърт. Това означавало, че те и техните деца не можели да бъдат заедно с Бог *и да говорят лице в лице с Него.* Адам, Ева и техните деца били отделени от Бог както физически, така и духовно.

Но „И сега, ето, ако Адам не беше прегрешил, той нямаше да падне (отделен от Божието присъствие), а щеше да остане в Едемската градина. И всичките неща, които бяха сътворени, щяха да останат в същото състояние, в което бяха след като бяха сътворени. ... И нямаше да имат деца. Ето защо те щяха да останат в състояние на невинност, без да имат радост, защото не знаеха окаяност; без да вършат добро, защото не знаеха грях. Но ето, всички неща са били извършени по мъдростта на Този, Който знае всичко. Адам падна, за да могат човеците да бъдат; и човеците са, за да могат да имат радост“ (2 Нефи 2:22–25).

Интернет

От автора

„Адам е бил щастлив: когато е казал нещо, можел е да бъде уверен, че никой преди него не го е казал“.

Марк Твен

Кога се е появил говорът като израз на езика, на речта? Няма писано свидетелство дали Адам и Ева са си говорили в Рая – за тях се разказва в Библията. Общуването им е било на мета-ниво – духовно общуване, отвъд речта – сакрално слово, дълбоко, без думи. И Словото става плът, о-живява, и става *живо слово*, или *мълчано слово* – в мълчанието, безмълвието, дълбок словесен разговор с Бога, интуитивна среща със себе си.

Дали речта не е част от наказанието на Адам и Ева – да се опитват да-се-разберат през ограниченията на словото? Дали проговаряйки, не са загубили Рая (и в себе-си)? И всъщност защо му е на човека да говори, ако иначе е в утробата на всичко-то? И как така единственият диалог в Началото е със Змията-прелъстителка, с изкушението? И защо Ева, означава-ща Живот, нарушава забраната? Как Животът нарушава повелите, оставяйки херувими, за да пазят Дървото Му? Раждането „в болка“ не е ли всъщност всяко усилие, което съ-зижда? А бебетата? Децата? Трябва ли да настояваме да говорят или само можем да разбираме не-желанието им да го правят? И как е „родено“ детето, което мълчи? Как вътрешната реч става външна? Идвайки на Земята, раждайки се, кой Бог го въвежда в езика? Кога този Бог е заплашващ и кога е любов? Кога е достатъчно любов? Има ли архаични страхове, райски, които хем ни свързват със себе си, хем ни отдалечават от другостта-ни?

Моята практика като психотерапевт, психоаналитик през последните 7 г. с деца със специфични потребности, както и с тези, чиито родители идват „заради говора“, постоянно поставя екипите, които съм ръководила пред изпитания – речта е ви-

димата част на невидимото, на това, което не може да се изрече. В този смисъл обаче е разпознаваемо, а проблемът – назовим. Фантазията „веднъж да проговори и всичко ще е наред“ не отваря пространство за анализ на семейната история, а е съпротива, с която трябва да се работи. Защото често когато дойдат думите – идват още по-големи страхове.

От другата страна са въпросите, свързани с аутизма и психозата – тяхното разпознаване. Педагогиката, логопедията, социалната работа и дори психологията, фиксирайки се върху речта, губят възможността да разберат детето и неговия симптом-страдание, неговия апел.

А как е възможно да се изобрети собствена психоаналитична практика в поле на толкова много въпроси? Думите на Долто „колкото психоаналитици – толкова психоанализи“ повече от всякога (ми) дават свободата, но и отговорността към (по-)знанието, и към усилията на поколения психоаналитици. Подкрепата на нейни следовници през последните 7 г., всички ангажирани с Дните на Ф. Долто в България, беше този стимул, който доведе до заговаряне за *каузата на бебетата и децата* по специфичен, аналитичен начин.

Тази книга е съставена с многократно претегляне на „за“ и „против“, въз основа на голям брой източници, чиято библиография е посочена в края. Повечето от тях са превод от чужди езици, немалко от написаното е събирано през годините от срещите ми със специалисти, пациенти, от собствената ми психоанализа в Париж, работните посещения във Франция и Германия – в специализирани институции за бебета и деца, неонатологии, педиатрични и психоаналитични практики, и др. И разбира се – от дългите разговори с психоаналитици като д-р Мириам Сежер, Мари-Кристин Лазник, д-р Катрин Долто, Назир и Анемари Амад, с изследователи като Мари-Клер Бюел.

Така „Бебето, детето и техният език“ няма претенции за изчерпателност – маркирани са основни моменти в „психичното развитие на речта“, през идеите на Франсоаз Долто, която

пише „Всичко е език“, очертавайки връзките с важни за развитието конструкти – раждането на Субекта и несъзнаваният образ на тялото. Тук въпросът е какво се случва с „проговарянето“ ако бебето, детето не са се родили като Субекти и усещането за тялото е затруднено?

Едва ли съм събрала всичко важно – напротив, въпреки почти 20-годишния ми опит, все повече мисля, търся подходи към каузата, откривам и изпробвам нови практики. Така, тази книга е опит за диалог с читател, пред(раз)положен в Желанието да търси и да остане в лоялността към идеите.

Дали съм успяла? Предстои да (се) разберете...

